

Asia: VN/3055/2026

Lausuntopyyntö STM:n yhteydessä toimivan rahapelien haittariskien ja haittojen arviointiryhmän suosituksesta rahapelilakiin perustuvasta pelaajien suojelusta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

MIELI ry:n kirjallinen asiantuntijalausunto: Pelaajien suojelu uudessa rahapelilaissa

Esityksen tausta ja tavoitteet

Pääministeri Petteri Orpon hallitus on uudistamassa rahapelilakia. Uudistuksen pääasiallisena auki kirjoitettuna tavoitteena on ehkäistä ja vähentää rahapelaamisesta aiheutuvia haittoja.

Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva rahapelien haittariskien ja haittojen arviointiryhmä pyytää lausuntoa luonnoksesta arviointiryhmän suositukseksi rahapelilakiin (10/2026) perustuvasta pelaajien suojelusta lisenssinhaltijoiden toiminnassa. Lausuntoesitys sisältää uuteen rahapelilakiin sisältyviä toimiluvanhaltijoihin kohdentuvia velvoitteita rahapelihaittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.

MIELI ry:n havainnot esityksestä

MIELI ry kiittää mahdollisuudesta lausumiseen. Lainsäädäntöesityksen (HE 16/2025) vaikutusten arvioinnin mukaan hallituksen esitys rahapeliuudistuksesta tulee lisäämään ja vaikeuttamaan pelihaittoja sekä myös kasvattamaan niihin liittyvää palvelutarvetta. MIELI ry katsoo, että lisenssijärjestelmään siirtyminen ja sitä koskeva säädöskokonaisuus ovat selkeässä ristiriidassa hallitusohjelman haittojen ehkäisyn ja vähentämisen tavoitteen kanssa.

MIELI ry kiittää STM:n rahapeliin haittariskien ja haittojen arviointiryhmää hyvistä ja konkreettisista suosituksista pelaajien suojelemiseksi. MIELI ry kannattaa kaikkia esitysluonnoksen suosituksia. Pelihaittojen lisääntyminen lisää riskiä mielenterveysongelmille ja itsemurhille. Pelihaittojen ehkäisy ja vähentäminen ovat siis erittäin tärkeitä toimia uudessa rahapelilaissa.

Rahapelilain 34 §:n huolenpitovelvollisuus on keskeinen rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen kannalta. Huolenpitovelvollisuuden toimenpiteet pelaajien suojelemiseksi kohdistuvat vahvasti yksittäisille yhtiöille. Huolenpitovelvollisuus tulisi järjestää erityisesti kulutusrajojen osalta keskitettynä kokonaisuutena. Pelihaittojen kannalta yhtiökohtaiset rajat eivät ole riittäviä.

MIELI ry esittää huolen suositusten velvoittavuudesta ja niiden tosiasiallisesta noudattamisesta. Suositusten luonnoksen osalta jää osittain epäselväksi, miten suositusten noudattamatta jättäminen voi vaikuttaa valvovan viranomaisen lainmukaisuuden arviointiin ja valvontatoimiin. Valvontaviranomaisen määräyksenantovaltaa tulisi vahvistaa sekä varmistaa valvonnan tosiasialliset resurssit suositusten noudattamisen turvaamiseksi.

On tärkeää, että pelihaittoja ehkäistään ennalta ja niihin puututaan tarpeeksi ajoissa ja tehokkaasti. Erityisesti haavoittuvia riskiryhmiä, kuten nuoria aikuisia on suojeltava. Rahapeliongelmat kytkeytyvät monimuotoisesti psyykkiseen ja fyysiseen sairastavuuteen ja esimerkiksi päihteiden käyttöön.

Mielialahäiriöt ja ahdistuneisuus ovat rahapeliriippuvuuden riskitekijöitä ja liitännäisoireita. Pelihaitat ovat yhteydessä myös itsemurhiin, jotka ovat tutkimusten mukaan rahapeliriippuvuutta sairastavien henkilöiden yleisin kuolinsyy. Yhteiskunnallisessa tilanteessa, jossa koko väestön, mutta aivan erityisesti nuorten ja nuorten aikuisten mielenterveyden oireilu on lisääntynyt ja aiheuttaa kansantalouteen merkittäviä kustannuksia, tulee haittojen ehkäisy ja vähentäminen olla tehokasta ja vaikuttavaa.

MIELI ry muistuttaa, että samalla kun tarve pelihaittojen ehkäisylle ja vähentämiselle kasvaa uudistuksen myötä, niin pelihaitta- ja mielenterveystyön resurssit ovat vähenemässä. Orpon hallitus on vähentämässä sosiaali- ja terveysjärjestöjen valtionavustuksia 37 %. Useat järjestöt ennaltaehkäisevät peliongelmia ja riippuvuuksia sekä tarjoavat matalan kynnyksen keskustelu- ja kriisitukea. Sote-järjestöihin kohdistuvat merkittävät avustusleikkaukset heikentävät järjestöjen toimintaa ja ihmisten saamaa apua, myös pelihaittoihin liittyen.

Kujala Johanna
MIELI Suomen Mielenterveys ry